דרשוני כרך א — ויוסף שאול

ויוסף שאולנעמה שקד

'וַיִּשְׁלַח שָׁאוּל מַלְאָכִים לָקַחַת אֶת־דָּוִד וַיַּרְא אֶת־לַהֲקַת הַנְּבִיאִים נִבְּאִים וּשְׁמוּאֵל עֹמֵד נִצָּב עֲלֵיהֶם וַתְּהִי עַל־מַלְאֲכֵי שָׁאוּל רוּחַ אֱלֹהִים וַיִּתְנַבְּאוּ גַּם־הֵמָּה. וַיַּגִּדוּ לְשָׁאוּל וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֲחֵרִים וַיִּתְנַבְּאוּ גַּם־הֵמָּה וַיֹּסֶף שָׁאוּל וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים שְׁלִשִׁים וַיִּתְנַבְּאוּ גַּם־הֵמָּה. וַיֵּלֶךְ גַּם־הוּא הָרָמָתָה וַיָּבֹא עַד־בּוֹר הַגָּדוֹל אֲשֶׁר בַּשֶּׂכוּ וַיִּשְׁאַל וַיֹּאמֶר אֵיפֹה שְׁמוּאֵל וְדָוִד וַיֹּאמֶר הִנֵּה (בנוית) [בְּנָיוֹת] בָּרָמָה. וַיֵּלֶךְ שָׁם אֶל־[נָיוֹת] (נוית) בָּרָמָה וַתְּהִי עָלָיו גַּם־הוּא רוּחַ אֱלֹהִים וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ וַיִּתְנַבֵּא עַד־בֹּאוֹ (בנוית) [בְּנָיוֹת] בָּרָמָה. וַיִּפְשַׁט גַּם־הוּא בְּגָדָיו וַיִּתְנַבֵּא גַּם־הוּא לִפְנֵי שְׁמוּאֵל וַיִּפֹּל עָרֹם כָּל־הַיּוֹם הַהוּא וְכָל־הַלָּיְלָה עַל־כֵּן יֹאמְרוּ הֲגַם שָׁאוּל בַּנְּבִיאִם' (שמואל א' יט, כ-כד)

ויסף שאול וישלח מלאכים' – הוא בחינת יוסף; ששלח מלאכים והתנבאו, וזהו בחינת חלום, וכן: 'ויחלם יוסף חלום'. ואומר 'והנה קמה אלמתי וגם נצבה והנה תסבינה אלמתיכם' – מדבר בשמואל, וזהו שנאמר 'להקת הנביאים נבאים ושמואל עמד נצב עליהם'. 'ויגד לאחיו' – היינו שנתפשט כוח החלום מיוסף אל אחיו. והם לא היו בחינת חלום, רק היו בשנאה, וכשאמר החלום לאחיו – 'ויוספו עוד שנא אתו'. ויוסף לא אסף כוח החלום, רק נתפשט עוד 'ויחלם עוד חלום אחר ויספר אתו לאחיו', וגם הם היו מתחזקים נגדו 'ויוספו עוד שנא אתו'.

והנה שאול היה משורש יוסף ומשתוקק ומתגעגע אל שמואל, בחינת חלום, 'ולא ענהו ה' גם בחלמות'. והיה משתוקק יותר ושלח מלאכים, בחינת מלאכה, שהם פעולות שהאדם עושה להשיג השתוקקותו. 'ותהי על מלאכי שאול רוח אלהים', רצונו לומר על פעולותיו, 'ויתנבאו גם המה' – בחינת חלום; רק הוא עצמו (שאול) לא התנבא – כי היה החלום נתפשט על פעולותיו, רק לא בו עצמו. 'ויגדו לשאול' – בחינת 'ויגד לאחיו' כנ"ל, שנתאמצו הפעולות להמשיך עליו החלום.

וישלח מלאכים אחרים' – הוא כנגד 'ויחלם עוד חלום אחר', שהוסיף עוד פעולות למשוך עליו החלום, בגודל השתוקקותו אליו. 'ויתנבאו גם המה' – היינו שנתפשט החלום עוד, רק הוא עצמו לא התנבא, כנ"ל. ועם כל זה שאול לא נתייאש, רק התחזק בבחינת יוסף שבו, 'ויסף שאול וישלח מלאכים שלשים' – שהם שלוש פעמים, יותר מן השני חלומות שחלם יוסף. 'ויתנבאו גם המה' – שנתפשט עוד החלום, כנ"ל.

ואחר נתאמץ שאול מאוד מאוד, 'וילך גם הוא הרמתה ויבא עד בור הגדול'. ובור הוא בחינת נפילה גדולה מאוד, כידוע, בחינת 'לכו ונשלכהו באחד הברות וכו' ונראה מה יהיו חלמתיו', שחס וחלילה נתעלמים החלומות ונחשכת הנפש בחשיכה איומה, חס ושלום.

ועל כן מיד אמר: 'אשר בשכו' – שהוא שם סתום מאוד, לא ידענו מהו. וזהו שורש נעלם. ומן הסתימות מוכרח שתהיה איזהו ישועה, על כל פנים. על כן 'וישאל ויאמר איפה שמואל' – דהיינו שהיה בתוך הבור שואל. לפי שבבור דייקא נמצא נקודת עצמיותו מאוד, ששאֵלה היא בחינת שאול.

ותהי עליו גם הוא רוח אלהים' – שזכה סוף סוף, מחמת עוצם כיסופיו, שנחה עליו אותה הרוח – אלוהים שסרה ממנו לפנים. 'וילך הלוך ויתנבא' – רצונו לומר שנמשך החלום מכוח הפעולות שפעל, כנ"ל, ונתפשט עד עצמיותו, וזהו 'וילך הלוך' – מתוך ההליכה דייקא. ונתדבק בחינת שאול בבחינת יוסף, 'עד באו'. כמו שאמרו אחי יוסף: 'הנה בעל החלמות הלזה בא'. 'ויהי כאשר בא יוסף אל אחיו ויפשיטו את יוסף', וכן בשאול: 'ויפשט גם הוא בגדיו' וגו' 'ויתנבא גם הוא לפני שמואל' – שהוא נקודה הפנימית של החלום, כנ"ל. 'ויפל ערם כל היום ההוא וכל הלי לה' – שהוא בחינת התפשטות גמורה. 'על כן יאמרו הגם שאול בנביאם', וזהו 'בעל החלמות' כנ"ל.

ויחלום יוסף חלום וכו' – בראשית לז. ולא ענהו ה' גם בחלומות – שמואל א' כח, ו.